

О. В. Назаренко,
д. е. н, професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7546-174X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.3.13

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В ІДЕНТИФІКАЦІЇ, КЛАСИФІКАЦІЇ, ОБЛІКОВОМУ СУПРОВОДЖЕННІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ УМОВНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА

O. Nazarenko,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Accounting and Taxation, Sumy National Agrarian University, Sumy

THE ROLE OF INTERNATIONAL STANDARDS IN THE IDENTIFICATION, CLASSIFICATION,
ACCOUNTING AND ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL FEATURES
OF THE AUDIT OF CONTINGENT LIABILITIES OF THE ENTERPRISE

Вагомою компонентою у роботі аудитора виступають зобов'язання, які виникають у ході фінансово-господарської діяльності на кожному підприємстві. Метою дослідження є ідентифікація, класифікація умовних зобов'язань окремого суб'єкта господарювання та систематизація організаційно-методичних складових їх аудиту відповідно до діючих стандартів.

Методика аудиту зобов'язань характеризується певною особливістю, складністю та неоднозначністю, оскільки можливе існування значної кількості видів зобов'язань. МСБО 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи" передбачає застосування терміну "умовні" до зобов'язань, які не визнаються, оскільки їх існування може бути підтверджено тільки після того, коли відбудеться (або не відбудеться) одна чи кілька невизначених майбутніх подій, які не повною мірою контролюються господарюючим суб'єктом. Окрім цього, термін "умовне зобов'язання" може бути застосованим до зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання.

Зазвичай, при перевірці, аудиторі просять керівництво господарюючого суб'єкта сформувати документ, в якому визнають факт розкриття всіх відомих умов даного сегменту зобов'язань. Вони можуть досліджувати будь-які звіти служби внутрішнього контролю компанії. Для підтвердження правильності облікового супроводження, аудиторі повинні оцінити суттєвість умовних зобов'язань. Якщо непередбачене зобов'язання є суттєвим, або неможливо провести його вартісний вимір, проводиться оцінка ймовірності того, що подія відбудеться. Ймовірність може бути: високою, вище середньої, нижче середньої, низькою.

Перевірка правильності ідентифікації та класифікації, облікового супроводження, відображення у фінансовій звітності (консолідованій фінансовій звітності) умовних зобов'язань є важливою компонентою аудиту фінансової звітності окремого бізнес-суб'єкта. Акцентуючи увагу на досліджуваній тематиці, необхідно зазначити, що міжнародні стандарти аудиту вимагають від аудитора заявити, чи, на його думку, дана складова зобов'язань відповідає в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або вимогам іншої застосованої концептуальної основи.

Obligations that arise in the course of financial and economic activity at each enterprise are an important component of the auditor's work. The purpose of the study is to identify and classify the contingent liabilities of a separate economic entity and systematize the organizational and methodological components of their audit in accordance with current standards.

The methodology of the audit of obligations is characterized by a certain feature, complexity and ambiguity, since the existence of a significant number of types of obligations is possible. IAS 37 "Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets" provides for the application of the term "contingent" to liabilities that are not recognized because their existence can be confirmed only after one or more uncertain future events occur (or do not occur). events that are not fully controlled by the business entity. In addition, the term "contingent liability" may be applied to liabilities that do not meet the recognition criteria.

Usually, during the inspection, the auditors ask the management of the business entity to create a document in which they acknowledge the fact of disclosure of all known conditions of this segment of liabilities. They can examine any reports from the company's internal control department. To confirm the correctness of accounting support, auditors must assess the materiality of contingent liabilities. If the contingent liability is material, or it is impossible to carry out its cost measurement, an assessment is made of the probability that the event will occur. The probability can be: high, above average, below average, low.

Checking the correctness of identification and classification, accounting support, reflection in financial statements (consolidated financial statements) of contingent liabilities is an important component of the audit of financial statements of a separate business entity. Focusing attention on the topic under study, it should be noted that international auditing standards require the auditor to declare whether, in his opinion, this component of obligations meets in all essential aspects the requirements of national accounting provisions (standards), international financial reporting standards or the requirements of other applied conceptual framework.

Ключові слова: аудит, класифікація зобов'язань, критерій ймовірності, міжнародні стандарти, планування аудиту, умовні зобов'язання, фінансова звітність.

Key words: audit, liability classification, probability criterion, international standards, audit planning, contingent liabilities, financial reporting.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В сучасних особливих умовах (пандемії COVID 19, повномасштабної агресії іноземної країни), під впливом діджиталізації економіки, прискореними темпами відбувається трансформація бізнесу та суспільства. Бухгалтерський облік, фінансова звітність, аудит не можуть триматися осторонь даних процесів, відповідно, з урахуванням усіх змін, залишається або адаптуватися до нових реалій, або залишитися у старому форматі та з часом зникнути.

Вагомою компонентою у роботі аудитора виступають зобов'язання, які виникають у ході фінансово-господарської діяльності на кожному підприємстві. Наявний власний капітал, як правило, не в повній мірі забезпечує потребу у необхідних активах, що сприяє залученню позикових коштів з потребою їх подальшого погашення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий науковий доробок системних досліджень ідентифікації, класифікації та аудиту зобов'язань підприємства (в т.ч. умовних), як окремої складової фінансової звітності здійснили: В. П. Бондарь, Ф. Ф. Бутинець, В. М. Жук, М. Д. Корінько, Л. П. Кулаковська, І. М. Назаренко, Н. М. Проскуріна, О. Ю. Редько, Л. Ф. Соколенко, К. О. Утенкова та інші. Ґрунтуючись на системності проведених досліджень зазначеними науковцями, слід визнати, що дана тематика не втратила своєї актуальності та потребує подальшого вивчення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою написання наукової статті є ідентифікація, класифікація умовних зобов'язань окремого суб'єкта господарювання та систематизація організаційно-мето-

Таблиця 1. Визначення та основні класифікації зобов'язань згідно діючих облікових стандартів

Нормативний документ	
МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»	ПС(С)БО 11 «Зобов'язання»
Зобов'язання – існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди. Юридичне зобов'язання – зобов'язання, яке виникає внаслідок: договору (внаслідок його явних чи неявних умов); законодавства, або іншої норми права. Конструктивне зобов'язання – зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли: суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретною поточною заявою; як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання. Умовне зобов'язання це: ➤ можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або ➤ існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки: немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.	Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними. Непередбачене зобов'язання – це: ➤ зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або ➤ теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

Джерело: узагальнено автором за даними [1; 5].

дичних складових їх аудиту у відповідності до діючих стандартів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

За умов невизначеності, недостатнього розміру власного капіталу, що має місце під час військового стану, зростає потреба у залученні додаткових джерел фінансування. Зазначене зумовлює необхідність поглиблення наукового дослідження особливостей ідентифікації, класифікації, аудиту зобов'язань окремого суб'єкта господарювання (в т.ч. умовних зобов'язань).

Методика аудиту зобов'язань характеризується певною особливістю, складністю та неоднозначністю, оскільки можливе існування значної кількості видів зобов'язань здійснює істотний вплив на обґрунтування концептуальних положень стратегії при здійсненні незалежної перевірки.

Нормативне регулювання обліку та порядку відображення у звітності зобов'язань підприємствами в Україні здійснюють згідно діючих облікових стандартів, як національних (НП(С)БО 11 "Зобов'язання" [5]) так і міжнародних (МСБО 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи" [1]). Визначення та основні класифікації зобов'язань згідно означених стандартів представлено в таблиці 1.

Враховуючи тему нашого дослідження, акцентуємо увагу на "умовних" зобов'язаннях. МСБО 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи" передбачає застосування терміну "умовні" до зобов'язань, які не визнаються, оскільки їх існування може бути підтверджено тільки після того, коли відбудеться (або не відбудеться) одна чи кілька невизначених майбутніх

подій, які не в повній мірі контролюються господарюючим суб'єктом. Окрім цього, термін "умовне зобов'язання" може бути застосованим до зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання.

МСБО 37 ідентифікує: умовні зобов'язання — які не визнаються у якості зобов'язань, тому що вони є:

- можливими зобов'язаннями (необхідно підтвердити, чи має господарюючий суб'єкт наявне зобов'язання, яке може спричинити вибуття ресурсів, які втілюють у собі відповідні економічні вигоди);

- існуючими зобов'язаннями, які не задовольняють вимоги критеріїв визнання (відсутня ймовірність вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, потрібні для погашення зобов'язання, або сума зобов'язання не може бути оцінена достатньо достовірно).

При можливості вибуття ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди, яка не є віддаленою, бізнес-суб'єкт, на кінець звітного періоду, розкриває для кожного класу умовного зобов'язання стислу інформацію щодо сутності та за можливості: наближену оцінку його поточного фінансового впливу; інформацію відносно невизначеності суми або часу будь-якого вибуття; можливості відшкодування. Зміни умовних зобов'язань можуть бути непередбачуваними. Відповідно, для визначення ймовірності вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, проводиться регулярна їх оцінка.

Умовне зобов'язання — це потенційні витрати, які не обов'язково виникнуть у майбутньому, і суб'єкт господарювання повинен задовольнити певні умови, перш ніж визнати зобов'язання. Міжнародні стандарти фінансової звітності, Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку містять вказівки щодо визнання, оцінки та відображення у звітності умовних зобов'язань. Кожне окреме зобов'язання розглядається по-різному, в залежності від ймовірності виникнення можливих непередбачених обставин. В якості типових прикладів умовних зобов'язань можемо виділити: гарантійні витрати, купони, претензії щодо травм, судові позови тощо.

В умовах окремого господарюючого суб'єкта необхідно:

- визначити умови виникнення кожного непередбаченого випадку; класифікувати їх;
- не враховувати малоймовірні обставини під час підготовки фінансової звітності;
- переоцінити зобов'язання, якщо обставини зміняться та стануть більш ймовірними;
- відобразити обґрунтовані можливі умовні зобов'язання у примітках;
- представити ймовірні зобов'язання у фінансовій звітності з описом наявних непередбачених обставин у примітках.

При відображенні досліджуваного виду зобов'язань, слід використовувати справедливую та обґрунтовану оцінку. Її заниження призведе до переоцінки доходів компанії та може ввести в оману кредиторів та інвесторів. Необхідно коректно відобразити ймовірні умовні

Рис. 1. Складові планування аудиторської перевірки окремого господарюючого суб'єкта

Джерело: сформовано автором.

зобов'язання в облікових регістрах. IFRS та GAAP вимагають, щоб бізнес-суб'єкти звітували про умовні зобов'язання як невизначені витрати у звіті про прибутки та збитки. Вони повинні розкрити всі непередбачені обставини, які можуть істотно змінити ймовірний прибуток компанії. Розкрити будь-які можливі або мало ймовірні складові у пояснювальній записці. Крім того, у примітках розкрити будь-які умовні зобов'язання, що виникли між формуванням фінансової звітності та публікацією остаточної її версії. Облік за принципом нарахування вимагає, щоб компанії звітували про витрати в тому періоді, в якому вони виникли, незалежно від того, коли очікується надходження коштів. Представлення в облікових регістрах наприкінці кожного звітного періоду гарантує, що фінансова звітність точно відображає наявні зобов'язання. Нараховані умовні зобов'язання впливають на окремі статті як звіту про фінансовий стан, так і звіту про фінансові результати.

При здійсненні перевірки фінансової звітності, аудитор ставить за мету формування та висловлення думки щодо безперервності діяльності, повноти інформаційного наповнення, доречного та достовірного відображення у всіх суттєвих аспектах фінансового стану, результатів діяльності, руху грошових коштів досліджуваного бізнес-суб'єкта у відповідності до законодавчо закріплених вимог.

Проведення оцінки ступеня відповідності тверджень, висловлених у вигляді фінансової звітності, представляє собою основне завдання окремої аудиторської перевірки. Рішення загального завдання аудиту фінансової звітності забезпечується через використання тверджень управлінського персоналу, як основи для формування конкретних завдань перевірки на рівні окремих сегментів [7].

Надійність отриманих даних безпосередньо залежить від їхнього характеру, джерела надходження та

від обставин, за яких було сформовано даний інформаційний масив. При визначенні того, чи є наявна інформація достовірною для цілей формування аудитором аналітичних процедур по суті, суттєвим виступають: джерело, порівнянність, характер, прийнятність інформації, заходи внутрішнього контролю за її підготовкою, призначені для забезпечення належної повноти, точності та достовірності [4].

Контекстний розгляд проблематики фінансування підприємств, з акцентуванням

уваги на підвищенні фінансової залежності від зовнішніх стейкхолдерів, спонукає до пошуку та імплементації дієвих управлінських інструментів, механізмів, які б забезпечили оптимізацію структури джерел формування майна окремого господарюючого суб'єкта, вирішення низки пріоритетних проблем соціально-економічного характеру [3].

Аудит, у значній мірі, підвищує рівень впевненості у тому, що фінансові звіти відповідають Міжнародним стандартам фінансової звітності (IFRS), Загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку (GAAP), Національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) або іншій визначеній концептуальній основі бухгалтерського обліку. Аудитори планують перевірку у загальному вигляді на початку виконання завдання, але значна частина запланованих процедур може коригуватись вже під час проведення аудиту. Планування є невід'ємною частиною процесу аудиту, яка допомагає аудиторам дотримуватися загальноприйнятих міжнародних стандартів аудиту. На рисунку 1 представлені складові компоненти планування аудиторської перевірки окремого господарюючого суб'єкта.

Для якісного виконання аудиторської перевірки важливим є належне документування процесу реалізації завдань на всіх стадіях аудиту. Тобто, результати виконання різноаспектних аудиторських процедур повинні бути в обов'язковому порядку задокументованими в робочій документації та узагальнені в підсумковій документації [3].

Умовні зобов'язання можуть виникати внаслідок майбутніх подій. Факт визнання залежить від того, чи вона відбулась. Найпоширенішими причинами виникнення умовних зобов'язань є незавершені судові позови та гарантії на продукцію (товари, роботи, послуги).

Кредитно-рейтингові агентства, кредитори та інвестори покладаються на аудити, щоб виявити приховані ризики для контрагентів. При цьому, доречно враховувати й протилежний ризик. Компанія може переоцінити свої умовні зобов'язання та відлякати інвесторів, сплачувати занадто великі відсотки за своїм кредитом або не розширюватися достатньо через страх можливих втрат.

Аудит захищає цілісність фінансової інформації. Довіра, репутація та чесні відносини виступають вирішальними елементами будь-якої ділової операції, але вони ще важливіші при роботі з цінними паперами та

Рис. 2. Критерії ймовірності та відображення у звітності умовного зобов'язання

Джерело: узагальнено автором.

великими позиками між сторонами, які не мають усталених робочих відносин.

Зазвичай, при перевірці, аудитори просять керівництво господарюючого суб'єкта сформувати документ, в якому визнають факт розкриття всіх відомих умов даного сегменту зобов'язань. Аудитор стежить за нерозкритими умовними зобов'язаннями. Якщо претензії компанії при ідентифікації виявляються обґрунтованими, аудитор може підтвердити інформацію, представлену громадськості. Якщо з будь-якої причини деякі зобов'язання були перераховані неправильно, пропущені, або якщо податки не були належним чином розкриті, аудитор несе відповідальність за виправлення цих помилок і сповіщення відповідних органів.

За ідеальних умов, керівництво має аудиторам розкривати всі непередбачені зобов'язання, але це відбувається не завжди. Аудитор ніколи не повинен припускати, що управлінським персоналом господарюючого суб'єкта завжди визначено та представлено всі умовні зобов'язання. Відповідно, вони мають виконувати розширені процедури їх пошуку після початкового запиту. Аудитори можуть досліджувати будь-які звіти служби внутрішнього контролю компанії щодо непогашених податкових зобов'язань, окрім цього корисно акцентувати увагу на наявність у протоколах засідання ради директорів обговорення потенційних (поточних) судових справ. Аудиторам необхідно зосередити особливу увагу на зміст будь-яких рахунків (іншого документального відображення) судових витрат у системі бухгалтерського обліку. Підтверджуюча документація для операцій з юридичними витратами може виявити наявні непередбачені зобов'язання.

Для підтвердження правильності облікового супроводження, аудитори повинні оцінити суттєвість умовних зобов'язань. Перед вивченням особливостей формування, визнання, відображення у звітності та погашення умовних зобов'язань, аудитори визначають суму в грошовому еквіваленті (наприклад, у гривнях), яку вони вважають суттєвою, виходячи з фінансового стану досліджуваного господарюючого суб'єкта. За обставин, коли умовні зобов'язання не перевищують ліміт суттєвості, аудитор може не робити обробки чи спеціального розкриття інформації. Наприклад, бізнес-суб'єкт з доходом у 10 мільйонів гривень перебуває у судовому процесі із потенційними збитками приблизно в 1000 гри-

вень. Навіть якщо ймовірно, що підприємству доведеться заплатити, аудитор може не вважати дану суму суттєвою.

Якщо непередбачене зобов'язання є суттєвим, або неможливо провести його вартісний вимір, аудитори повинні оцінити ймовірність того, що подія відбудеться. Ймовірність може бути: високою, вище середньої, нижче середньої, низькою. Міжнародні стандарти фінансової звітності, Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку в США не пропонують конкретних процентних визначень цих чотирьох рівнів, тому аудитори повинні використовувати власне професійне судження. На підставі проведених досліджень, нами узагальнено критерії ймовірності та відображення у звітності умовних зобов'язань (рисунки 2).

Аудиторам необхідно акцентувати увагу на будь-які умовні зобов'язання в категорії "ймовірні", тому що вони можуть потребувати організації особливого бухгалтерського супроводження. Якщо умовні зобов'язання "ймовірні", але суму неможливо достовірно оцінити, їх слід розкрити у примітках. За умов, коли зобов'язання, які є "можливими" та існує ймовірність їх достовірної оцінки, вони потребують спеціального відображення в обліку та розкриття у примітках до фінансової звітності. Аудитор повинен переконатися, що компанія дебетувала відповідні витрати та кредитувала нараховані зобов'язання щодо будь-яких ймовірних і вимірних умовних зобов'язань.

Аудитор не завжди може бути достатньо компетентним у юридичній складовій даної облікової компоненти. За таких обставин, він може дослідити прецеденти або проконсультуватися з експертом, перш ніж ухвалювати рішення щодо можливих непередбачених обставин.

Аудиторський звіт є засобом, за допомогою якого аудитор висловлює свою думку. Він відмовляється від висловлення думки, якщо не може отримати прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі для обґрунтування її і доходить висновку, що можливий вплив на фінансову звітність невиявлених викривлень, якщо такі є, може бути одночасно суттєвим та всеохоплюючим. У будь-якому випадку аудитор заявляє, чи проведено аудиторську перевірку відповідно до загальноприйнятих стандартів аудиту.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного наукового дослідження можемо зазначити, що перевірка правильності ідентифікації та класифікації, облікового супроводження, відображення у фінансовій звітності (консолідованій фінансовій звітності) умовних зобов'язань є важливою компонентою аудиту фінансової звітності окремого бізнес-суб'єкта. Акцентуючи увагу на досліджуваній тематичі, необхідно відмітити, що міжнародні стандарти аудиту вимагають від аудитора заявити, чи, на його думку, дана складова зобов'язань відповідає в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або вимогам іншої застосованої концептуальної основи.

Література:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи".

URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IAS%-2037_ukr_2022.pdf (дата звернення: 05.01.2024).

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 років / Міжнародна федерація бухгалтерів ; Аудиторська палата України. К., 2018. Ч. 1. 1141 с.

3. Назаренко І. М., Назаренко О. В., Соколенко Л. Ф. Організаційно-методичні основи аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства. Бізнес Інформ. 2019. №6. С. 194—201.

4. Назаренко О.В. Сутність, функціональне призначення та особливості застосування аналітичних процедур в аудиті. Агросвіт. 2018. № 14. С. 3—8.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання": затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 05.01.2024).

6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 22 грудня 2017 р. № 2258-19. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>. (дата звернення: 05.01.2024).

7. Проскуріна Н. М. Методологічні підходи формування аудиторських процедур. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". 2011. Вип. 17. С. 266—275.

References:

1. Board on International Accounting Standards (2012), "International Accounting Standard (IAS) "Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets", available at: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IAS%2037_ukr_2022.pdf (Accessed 05 January 2024).

2. International Federation of Accountants; Audit Chamber of Ukraine, (2018), "Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements 2016—2107 Edition Volume I", available at: [https://www.mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201\(1\).pdf](https://www.mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201(1).pdf) (Accessed 05 January 2024).

3. Nazarenko, I.M. Nazarenko, O.V. and Sokolenko, L.F. (2019), "The Organizational-Methodical Bases for Auditing of the Enterprise's Liabilities and Collaterals ", Business Inform, vol. 6, pp. 194—201.

4. Nazarenko, O. (2018), " The essence, functional purpose and features of the application of analytical procedures in auditing ", Agrosvit, vol. 14, pp. 3—8.

5. Ministry of Finance of Ukraine (2000), "Regulation (standard) of accounting № 11 "Liabilities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00?lang=en#Text> (Accessed 05 January 2024).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On Audit of Financial Reporting and Auditing", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (Accessed 14 May 2023).

7. Proskurina, N.M. (2011), "Methodological approaches to formation audit procedures system independent financial control", Ekonomika ta derzhava, vol. 1, pp. 41—45.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2024 р.